

Analýza – přípustnost
konání místního
referenda

Rekapitulace Vašeho dotazu

Poblíž Vašeho bydliště se plánuje výstavba kostela. Tento kostel by měl stát na zelené ploše, která je v územním plánu vedena jako plocha smíšená a obytná, přičemž pozemek, na kterém by měl kostel stát, je v současnosti ve vlastnictví města.

Město však plánuje předmětným pozemek směnit s katolickou církví. Ptáte se, jestli je možné o stavbě kostela uspořádat místní referendum, když územní a stavební řízení ještě neproběhlo, a jestli je to možné i po zahájení územního řízení.

Naše doporučení

Doporučujeme Vám zvážit, jestli se do místního referenda skutečně chcete pouštět. Bohužel, častým problémem místního referenda je nízká volební účast, jejímž důsledkem je neplatnost a nezávaznost výsledku referenda.

Pokud se rozhodnete místní referendum uspořádat, doporučujeme položit dvě otázky. První otázka by se měla týkat směny pozemku, na kterém má být stavba kostela realizována. Druhou otázku směřujte na závazek zastupitelstva obce podnikat v územním řízení takové kroky, které by zabránily realizaci stavby. Do konečného vydání územního a následně stavebního povolení ale referendem nelze zasahovat, protože rozhoduje nezávislý stavební úřad ve zvláštním řízení. Na toto řízení se vztahuje § 7 písm. e zákona o místním referendu.

Podrobný právní rozbor najdete na straně 3 tohoto dokumentu.

Užitečné odkazy

Poradna Frank Bold průběžně zpracovává shrnující právní manuály. Pro lepší pochopení problému a řešení Vašeho případu Vám doporučujeme k bližšímu pročtení následující manuály, na které dále v textu odkazujeme:

Samostatná a přenesená působnost – dostupný zde:

<https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-kraje/rada/samostatna-prenesena-pusobnost>

Jaké otázky nelze pokládat v místním referendu – dostupný zde:

<https://frankbold.org/poradna/kategorie/mistni-referendum/rada/jake-otazky-nelze-pokladat-v-mistnim-referendu>

Jak poznat nezákonný postup obce při prodeji pozemků? – dostupný zde:

<https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-a-kraje/rada/jak-poznat-nezakonny-postup-obce-pri-prodeji-pozemku>

Územní řízení – dostupný zde: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-a-kraje/rada/jak-poznat-nezakonny-postup-obce-pri-prodeji-pozemku>

Stavební řízení – dostupný zde: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/uzemni-a-stavebni-rizeni/rada/stavebni-rizeni>

Podrobný právní rozbor

Místní referendum je upraveno zákonem č. 22/2004 Sb., o místním referendu (dále „zákon o místním referendu“). Podle § 6 tohoto zákona lze místní referendum uspořádat v otázkách samostatné působnosti. Témata ležící v samostatné působnosti naleznete v § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále „zákon o obcích“), jinak také v našem manuálu [Samostatná a přenesená působnost](#). Pro zodpovězení Vašeho dotazu je důležité, že do samostatné působnosti patří podle § 39 zákona o obcích nakládání s majetkem obce včetně pozemků a do přenesené působnosti patří územní a stavební řízení (typicky řízení o vydání stavebního povolení). Tato řízení vede stavební úřad (který je jedním z orgánů obce) podle zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon.

Vraťme se k otázkám, které lze řešit v místním referendu. V § 7 zákona o místním referendu naleznete seznam otázek, o kterých místní referendum nelze uspořádat. Do těchto otázek spadají i věci, o kterých se rozhoduje ve zvláštních řízeních, ve Vašem případě podle stavebního zákona. Zvláštní řízení totiž spadají do přenesené působnosti, kde jsou orgány obce (například stavební úřad) povinny postupovat podle zákona, nezávisle na politické vůli zastupitelstva nebo obyvatel. Nelze tedy položit otázku v referendu tak, aby výsledek zavazoval stavební úřad, který má jednat nezávisle. Znění ustanovení § 7 písm. e zákona o místním referendu zní doslova „v případech, kdy se o položené otázce rozhoduje ve zvláštním řízení“. Vzhledem k vyznění Vašeho dotazu chceme zdůraznit, že toto ustanovení nepokrývá jen situaci, kdy je řízení již zahájeno a aktuálně se v něm rozhoduje, ale obecně jakékoli téma, ve kterém se podle zákona má obecně rozhodnout ve zvláštním řízení. Shrnutí otázek, o kterých nelze místní referendum konat, naleznete v našem manuálu [Jaké otázky nelze pokládat v místním referendu](#), který jste, jak píšete, již četla.

Pokud jste rozhodnutá uspořádat místní referendum, doporučujeme Vám se zaměřit na dvě témata: za prvé je to směna pozemků, za druhé účast obce v územním řízení. K otázce směny pozemků je důležité si připomenout, že se svým majetkem obec nakládá podle § 35 zákona o obcích v samostatné působnosti. Otázka v referendu by se tedy mohla týkat směny tohoto pozemku. Směna pozemků je ale poměrně rychlým procesem, i když se také musí řídit zákonným postupem podle § 39 a násl. zákona o obcích, například tento záměr musí být oznámen na úřední desce alespoň 15 dní dopředu. Více o nakládání s obecním majetkem se dozvíte například v našem manuálu [Jak poznat nezákonný postup obce při prodeji pozemků?](#) Z důvodu rychlosti směny je pro tento problém referendum poměrně pomalým nástrojem.

Pro druhé téma, účast obce v územním řízení, je třeba znát průběh územního a stavebního řízení a postavení obce v nich. V územním řízení stavební úřad posuzuje, jestli je vybudování konkrétní stavby vhodné a prospěšné pro okolí. Pokud stavební úřad rozhodne kladně, navazuje stavební řízení, kde se posuzují konkrétní technické parametry stavby. Posuzuje se tedy, jestli je návrh technicky v pořádku a stavba nebude nebezpečná pro své uživatele a okolí. Obě řízení se odehrávají u stavebního úřadu, což je obec jednající v přenesené působnosti. Jednání v přenesené působnosti má být nezávislé na politických rozhodnutích a má se řídit pouze zákonem.

Právě z důvodu nezávislosti stavebního úřadu nelze o rozhodnutí v územním či stavebním řízení konat místní referendum. Nicméně, účastníky územního řízení jsou podle § 85 stavebního zákona žadatel o územní rozhodnutí, obec a také vlastníci sousedních nemovitostí, pokud může realizace stavby ovlivnit práva k těmto nemovitostem. Více o územním řízení se dozvíte v našem manuálu [Územní řízení](#).

Obec, kterou reprezentuje zastupitelstvo obce, v tomto řízení nevystupuje jako orgán, který rozhoduje o výsledku řízení, má ale různá práva, která může využívat k ovlivnění výstavby. Je proto možné položit

otázku v místním referendu tak, aby zavazovalo zastupitelstvo k učinění všech možných kroků k nerealizaci stavby kostela v územním řízení. V tomto smyslu byly formulovány například otázky v referendu o přesunutí hlavního nádraží v Brně.¹ Pokud by bylo referendum uspořádáno v průběhu územního řízení, výsledek by zastupitelstvo zavazoval do budoucna, nemohlo by ale odvolat své kroky v územním řízení.

Závěrečné shrnutí

V případě místního referenda navrhuje položit za prvé otázku týkající se směny pozemků, a případně další otázky mířící na kroky obce v samostatné působnosti v územním řízení.

Bohužel v případě místního referenda je jedním z nejčastějších problémů nedostatečná volební účast, jejímž výsledkem je neplatnost nebo nezávažnost referenda. Na konci mnohaměsíční práce pak stojí nezávažný výsledek. Jedním ze způsobů, jak volební účast zvýšit, je spojení s volbami. Z Vašeho dotazu je zřejmé, že plánujete spojení se senátními a krajskými volbami na podzim 2020. Je možné, že by se Vám tak požadované volební účasti podle § 48 zákona o místním referendu podařilo dosáhnout.

Na zvážení jsou však také další nástroje, jako zapojení veřejnosti do územního řízení a do stavebního řízení. V této souvislosti vás odkazujeme na naše manuály [Územní řízení](#) a [Stavební řízení](#). Věc můžete také medializovat a pokusit se získat podporu více zastupitelů.

Zpracováno ke dni 25. 10. 2019

Na analýze se v rozsahu 4 hodin práce podílela stážistka Frank Bold Adéla Kolářová (studentka práv). Odbornou supervizi a závěrečnou korekci analýzy poskytl právník Frank Bold.

Právní poradna Frank Bold radí v případech, kdy je dotčen veřejný zájem, a to zejména v otázkách životního prostředí, boje proti korupci a nezákonného postupu úředníků.

Podrobnější informace o tom, jak poradna funguje, si můžete přečíst [ZDE](#).

Podpořte nás svým darem

Práce našich právních poradců je možná i díky Vaší podpoře. Pomozte svým finančním darem zachovat kvalitní bezplatné právní poradenství ve veřejném zájmu. Pro zaslání daru můžete využít [dárcovský formulář](#).

Děkujeme.

¹ Referendum o poloze nádraží – důležité informace. *Statutární město Brno, 2016*. Dostupné z: <https://www.bрно.cz/referendum/> (cit. 25. 10. 2019)

Další tipy

Poradna Frank Bold průběžně zpracovává právní manuály k oblastem, na které se často ptáte. Mohlo by Vás zajímat také

Práva občanů obcí a krajů – dostupný z: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-a-kraje/rada/prava-obcanu-obci-a-kraju>

Zastupitelstvo obce a kraje – dostupný z: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/obce-a-kraje/rada/prava-obcanu-obci-a-kraju>

Jak se bránit proti územnímu souhlasu a ohlášení? – dostupný z: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/uzemni-a-stavebni-rizeni/rada/jak-se-branit-proti-uzemnimu-souhlasu-a-ohlaseni>

Jak zabránit kácení stromů? – dostupný z: <https://frankbold.org/poradna/kategorie/kaceni-stromu/rada/jak-zabranit-kaceni-stromu>

Nabízíme Vám

Naším cílem je podporovat lidi, kteří se aktivně zajímají o dění kolem sebe – Občany 2.0. Nabízíme jim proto služby nad rámec bezplatného právního poradenství. Z Vašeho dotazu jsme nabyli dojmu, že právě Vy do kategorie Občan 2.0 patříte, neboť se aktivně zajímáte o dění ve svém okolí a informujete o něm ostatní občany.

[Staňte se proto i Vy Občanem 2.0](#) a připojte se tak ke stovkám Občanů 2.0 z celé České republiky, kteří se různým způsobem a podle svých možností zapojují do veřejného života.